

Пропозиції до парламентських слухань на тему «Пріоритети екологічної політики Верховної Ради України на наступні п'ять років»

З метою поширення і формування у суспільстві відповідального усвідомленого використання водних ресурсів України та ставлення до природних і антропогенних водних об'єктів як до стратегічного ресурсу, що визначає рівень життя і стан здоров'я населення, розвиток сільського господарства і промисловості просимо розглянути наступні пропозиції.

1. Екологічна підтримка проектів малих гідроелектростанцій та план нарощування потужності відновлювальної гідроенергетики за рахунок малих, міні- та мікро ГЕС, як екологічного чистого джерела енергії.

Будівництво малих гідроелектростанцій останнім часом зазнавало різкої критики і опір саме від різних екологічних організацій. Проте, практика країн світу з високим рівнем життя і розвитку економіки показує протилежне ставлення до гідроенергетичного використання рік. Так, наприклад, ряд європейських країн використовує набагато краще свої водні ресурси саме в енергетиці: Австрія забезпечує свою потребу в електроенергії на 10% за рахунок малих ГЕС, Швейцарія — на 8,3%, Іспанія — на 2,8 %, Швеція — майже на 3%. Не в останню чергу, Китай завдячує передовою позицією на світовому ринку виробництва товарів забезпеченням електричними потужностями на 18-20 % від усієї електроенергії, що виробляється, від більше як 80 тисяч малих ГЕС. Собівартість виробництва електроенергії на ГЕС є найнижчою серед усіх відновлювальних (альтернативних) джерел енергії, не кажучи вже про традиційні, як то теплоенергетика і атомна енергетика. Це і визначає пріоритетність максимального використання гідроенергетичних ресурсів ряду держав, економіка яких розвивається (Парагвай, Бразилія, Аргентина тощо).

За даними Державного агентства з енергоефективності та енергозбереження України (<https://www.sae.gov.ua/ae/hydroenergy>) станом на

2015 рік в Україні експлуатувалось 102 малі ГЕС загальною встановленою потужністю 80 МВт. У 60-х роках минулого сторіччя до відбудови великих ГЕС Дніпровського і Дністровського каскадів після Другої світової війни в Україні функціонували близько 1500 малих ГЕС. Вони, в основному забезпечували потужністю локальні селищні громади (колгоспи), і працювали автономно від Об'єднаної енергетичної системи (ОЕС), і забезпечували енергетичну незалежність розвитку окремих районів.

Науковці-гідроенергетики зазначають, що при дотриманні вимог екологічного законодавства (важливо, в процесі експлуатації) мала гідроенергетика не тільки мінімізує впливи господарської діяльності людини на навколишнє середовище, але й дозволяє досягнути покращання стану природних водних об'єктів. Серед переваг екологічної привабливості проектів малих, міні та мікро ГЕС виділяють:

- незначне затоплення земельних ділянок водосховищами (або у випадку мікроГЕС повна відсутність такого);
- мінімальна зміна ландшафту, а при необхідності його покращання через закріплення берегів гідротехнічними спорудами;
- повна відсутність шкідливих викидів у атмосферу та воду;
- створення можливості для риборозведення, зрошення, водопостачання, водного туризму, рекреації;
- низька собівартість виробництва електроенергії;
- відсутність потенційної радіаційної, токсичної загрози забруднення навколишнього середовища.

Отже, з огляду на зміну державних підходів до розвитку громадського суспільства (створення Міністерства розвитку громад та територій України) та стратегії розвитку енергетичної безпеки та незалежності країни (Міністерство енергетики та захисту довкілля України) така пропозиція є актуальною.

2. Екологічні заходи захисту водосховищ України.

Експлуатація великих водосховищ Дніпровського і Дністровського каскаду ГЕС і ГАЕС України вимагає постійної уваги до усіх процесів їх впливу

на довкілля. Міжвідомча комісія по встановленню режимів роботи Дніпровських та Дністровських водосховищ, створена відповідно до ст. 16 Водного кодексу України та Указу Президента України від 13.04.2011 № 453 «Про Положення про Державне агентство водних ресурсів України», наказу Мінприроди від 07.02.2012 № 46 «Про затвердження Порядку розроблення та встановлення режимів роботи водосховищ комплексного призначення, водогосподарських систем і каналів», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 14.03.2012 за № 393/20706, з метою координації питань, пов'язаних з раціональним і комплексним використанням водних ресурсів дніпровських та дністровських водосховищ, забезпечення населення і галузей економіки регіонів водою з урахуванням екологічних вимог і потреб учасників водогосподарського комплексу шляхом встановлення оптимальних режимів роботи водогосподарських систем і водосховищ комплексного призначення [“Правила експлуатації водосховищ Дністровського каскаду ГЕС і ГАЕС...”: ПАТ «Укргідропроєкт», 2017. – 106 с.], в основному, визначає практичні експлуатаційні заходи забезпечення режимів роботи великих водосховищ.

В цьому питанні колектив науковців НУВГП прагне долучитися до спільноти професіоналів України, а саме Державної служби геології та надр України [<http://www.geo.gov.ua/ekzogenni-geologichni-procesi/>] та Українського метеорологічного та гідрологічного товариства [<http://umhs.org.ua/?p=865>], які систематично досліджують і визначають шляхи подолання техногенної дестабілізації берегів водосховищ і прилеглих до них зон. Проблеми переробки берегів водосховищ, підтоплення прилеглих до водосховища земель, ерозійної активності, покращання якості вод мілководь потребують постійної державної підтримки.

Підготувала: Яковлева-Гаврилюк О.М.
096 096 21 20